



Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування Тисменицького районного суду
Івано-Франківської області
07.03.2025

м. Івано-Франківськ, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 07.03.2025 групою НПМ здійснено повторне відвідування Тисменицького районного суду Івано-Франківської області.

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Непийвода Людмила Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Дем'янчук Світлана Степанівна, представник громадської організації.

Керівництво установи:

Хоминець Марія Миколаївна, Голова Тисменицького районного суду;

Лазарів Галина Дмитрівна, керівник апарату суду.

Загальна інформація.

Тисменицький районний суд Івано-Франківської області розташований за адресою: вул. Незалежності, 150, м. Івано-Франківськ, Івано-Франківської області, 76000. На вході до будівлі суду наявна інформація про найменування судового органу (фото 1).

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Державна судова адміністрація України через Територіальне управління Державної судової адміністрації України в Івано-Франківській області.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Тисменицький районний суд Івано-Франківської області (далі - суд) є судом першої інстанції та здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним кодексом. Суд розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених законом.

Штатна чисельність працівників апарату суду складає 15 осіб. Судочинство здійснюють 5 суддів, вакансій суддів немає.

Суд розміщений у триповерховій будівлі. Разом з судом у будівлі розміщено Івано-Франківський відділ поліції ГУНП в Івано-Франківській області. Необхідно зазначити, що приміщення є пристосованим до таких потреб, що суттєво впливає на внутрішнє планування та стан дотримання за цих умов прав і свобод людини під час здійснення правосуддя.

Охорону суду здійснює Територіальне управління Служби судової охорони в Івано-Франківській області. Організовано внутрішній пункт пропуску осіб з рамкою стаціонарного металодетектора до загальнодоступних приміщень суду.

Для здійснення правосуддя в суді є два зали судових засідань, що призначені для розгляду кримінальних справ, які обладнані загородженням зі спеціального захисного скла для розміщення підсудних та системою відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції (фото 2).

У приміщенні суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про телефони гарячих ліній надання безоплатної правової допомоги, а також звернення до Уповноваженого Верховної ради України з прав людини, наявні взірці заяв.

У залах судових засідань та кабінетах працівників суду наявні медичні аптечки з необхідними препаратами для надання першої домедичної допомоги.

На момент відвідування в приміщенні суду не перебували під вартою обвинувачені (підсудні) чи засуджені.

Варто зазначити, що відповідно до вимог Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах підсудних (засуджених) за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція), 16.10.2024 підписано Акт міжвідомчої комісії про прийняття Тисменицького районного суду на обслуговування військовою частиною 1241 ЗОТО Національної гвардії України. В акті зазначено результати обстеження будівлі суду, уточнення системи охорони обвинувачених (підсудних), засуджених у даній судовій установі, а також перелічено заходи (розділ III Акту), які необхідно провести для забезпечення надійної охорони. Проте, на момент відвідування, рекомендації міжвідомчої комісії залишились невиконаними у зв'язку з недостатньою площею приміщення та невідповідністю його Державним будівельним нормам України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затвердженим наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі - ДБН В.2.2-26:2010).

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування суду групою НМП здійснювалось 15.02.2023. За його результатами були виявлені наступні порушення:

- порушення права осіб на гідні умови тримання: у будівлі суду не обладнані камери для тримання підсудних (засуджених) та приміщення конвою. Також немає приміщень для розміщення особового складу варті;
- порушення права на професійну правничу допомогу: у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими);
- порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя: вхід до будівлі суду не обладнано пандусом, кнопка виклику чергового в малодоступному місці, що унеможливорює вільного доступу до приміщення суду маломобільних груп населення. Будівля суду не обладнана ліфтом. Єдиний санітарний вузол

суду не пристосований для користування маломобільними особами та людьми з інвалідністю, у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на візку потрапити до санітарної кімнати;

- порушення права на забезпечення безпеки у суді: у приміщенні суду не забезпечено ізолюваний маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від службового входу суду до залу судових засідань, у зв'язку з чим підсудні конвоюються відкритими для сторонніх осіб коридорами та сходами, що призводить до порушення їх прав на безпеку. Відсутні спеціальні (службові) входи та бокс або огорожена стоянка для спеціального автомобіля. Не обладнано окремого санвузла для підсудних (засуджених). Також підвальне приміщення будівлі суду, яке використовувалось для зберігання архіву, не пристосоване та не облаштоване під тимчасове укриття.

Станом на 07.03.2025 виявлені в суді порушення частково усунуто. Так, до центрального входу встановлено пандус (фото 1), кнопку виклику розміщено на відповідній висоті, біля входу в суд розміщено список найближчих захисних споруд. Також проводились поточні ремонти наявного приміщення.

За інформацією Державної судової адміністрації України (лист від 11.04.2023 № 14-4150/23) наявне приміщення суду за своїми характеристиками не відповідає вимогам щодо здійснення правосуддя у зв'язку з недостатньою площею, яка у 2,5 рази менша за потребу, визначену ДБН В.2.2-26:2010. Місцезнаходження будівлі та щільність прилеглої забудови не дозволяють збільшити площу приміщення суду шляхом добудови, а відсутність вільних приміщень в будівлі унеможливорює отримати додаткові площі.

З метою вирішення питання забезпечення суду належним приміщенням Територіальне управління Державної судової адміністрації України в Івано-Франківській області (далі - Територіальне управління) та Державна судова адміністрація України (далі - ДСА України) неодноразово зверталися до органів місцевого самоврядування, районної та обласної державних адміністрацій, регіонального відділення ФДМУ України в Івано-Франківській області з проханням передати до сфери управління ДСА України приміщення, яке б відповідало вимогам ДБН В.2.2-26:2010.

Для забезпечення суду належним приміщенням ДСА України спільно з Територіальним управлінням вивчало питання придбання або передачі в оренду приміщення приватної форми власності площею 754,4 м² по вул. Вербова, 9 у м. Тисмениця або приміщення (частина I-III поверхів) площею 872,1 м² по вул. Кропивницького, 1-А в м. Івано-Франківськ з подальшим пристосуванням його під потреби суду. Однак, придбання приміщення вимагає суттєвих фінансових видатків з державного бюджету. Тому дане питання на сьогодні залишається невирішеним.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Відвідуванням вчоргове встановлено, що приміщення суду не відповідає вимогам нормативних актів, які регулюють порядок організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених, а також нормам необхідної площі, оскільки внутрішнє планування будівлі, в якій розміщується суд, не дозволяє в повній мірі обладнати всі необхідні приміщення.

Так, у порушення вимог пунктів 6.5.1 ДБН В.2.2-26:2010, а також пунктів 9, 10 Інструкції, у приміщенні суду не обладнано камери для обвинувачених (підсудних), засуджених, а також приміщення для розміщення особового складу варти. Особи, які перебувають під вартою, тримаються у стаціонарному загородженні у залі судового засідання або в спеціальному автомобілі.

Відповідно до пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 у кожному приміщенні суду мають бути приміщення для конвою та три камери на кожен зал судових засідань площею не менше ніж 4 м² кожна. Відповідно, у даному суді мають бути 3 камери для підсудних.

За таких умов суд не має можливості забезпечити, у разі необхідності, роздільне розміщення чоловіків і жінок, дорослих та неповнолітніх, інших осіб відповідно до вимог статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» та статті 88 Кримінально-виконавчого кодексу України.

Під час спілкування з керівництвом суду з'ясовано, що задля запобігання порушенню вищевказаних норм більше одного підсудного (засудженого) до суду одночасно не доставляють.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 27 Конституції України).

2. У порушення пункту 13 Інструкції конвоювання підсудних здійснюється через двір до будівлі суду та головний вхід, з нього до залів судових засідань, який проходить сходами загального користування та загальним коридором. Маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених не ізолюваний та не закритий від сторонніх осіб, не обладнаний захисними решітками, достатнім освітленням та кнопками звукової сигналізації (фото 3, 4).

3. У порушення вимог пункту 5.11 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 14 Інструкції в суді не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варти.

4. У приміщенні суду не обладнано окремого санвузла для підсудних (засуджених), що передбачено вимогами пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010. З цієї причини останні під наглядом працівників конвою вимушені користуватися

загальним санвузлом, який розміщений у коридорі та передбачений для працівників суду і відвідувачів (фото 5).

Така ситуація несе небезпеку як для працівників суду чи відвідувачів, так і для обвинувачених (підсудних), засуджених а також підвищує ризики потрапляння та передачу заборонених предметів в приміщеннях суду.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

5. У порушення вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист та конфіденційне побачення.

Варто зазначити, у справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху.

Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Порушення права осіб з інвалідністю (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 21 Конституції України).

6. Будівля суду є архітектурно недоступною для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення, які без сторонньої допомоги не зможуть потрапити до приміщень суду.

Незважаючи на облаштований до суду пандус, людина з інвалідністю на кріслі колісному не зможе самостійно потрапити у приміщення суду вище від головного входу (фото 4).

Відповідно до вимог пункту 6.1.8 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН В.2.2-40:2018) всі приміщення загального користування (окрім технічних та технологічних) в громадських будівлях та спорудах повинні бути доступними для усіх верств населення, у тому числі для маломобільних груп населення. При розміщенні приміщень по висоті будівлі, крім сходів, необхідно передбачати пандуси, ліфти, піднімальні платформи, вертикальні підйомники або інші пристрої для переміщення.

7. Окрім цього, в суді не облаштовано жодної санітарно-гігієнічної кімнати для осіб з інвалідністю з урахуванням вимог пункт 11.5 ДБН В.2.2-40:2018.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Державній судовій адміністрації України:

1.1. Вжити заходів щодо усунення виявлених порушень прав обвинувачених (підсудних), засуджених, які перебувають у приміщенні Тисменицького районного суду.

1.2. Поінформувати про результати проведеної роботи щодо розміщення Тисменицького районного суду в іншій будівлі для забезпечення виконання вимог нормативних актів, які регулюють порядок організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених, а також міжнародних та національних стандартів.

2. Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Івано-Франківській області:

Вжити заходів щодо забезпечення облаштування у Тисменицькому районному суді приміщень для підсудних (засуджених) та конвою відповідно до вимог ДБН В.2.2-26:2010, ДБН В.2.2-40:2018 та здійснення конвоювання обвинувачених (підсудних) відповідно до вимог Інструкції.

До звіту додаються наступні документи та матеріали:

1. Фотоматеріали.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Верховної Ради України
з прав людини**



Людмила НЕПИЙВОДА

фото 1



фото 2



фото 3



фото 4

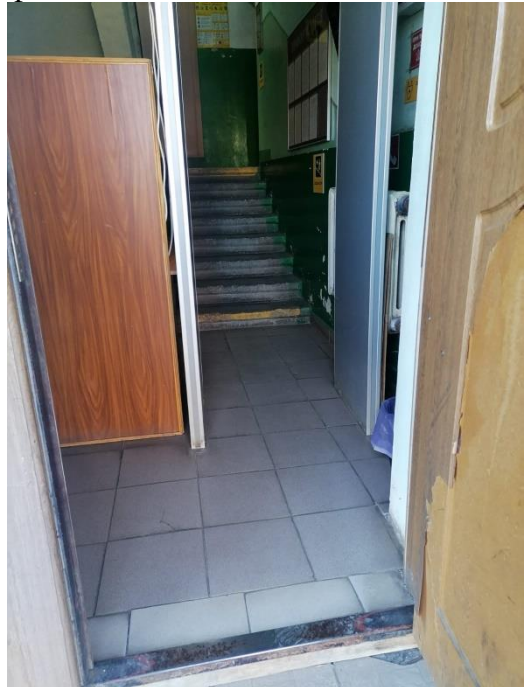


фото 5

